

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4:50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
in Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Nemeșii din Ardeal și sașii.

A fost toată lumea surprinsă de cele cuprinse în noul proiect al sufragiului universal și nu este pătură socială în țara ungurească, care să nu considere acel proiect direct în contradicție cu principiul democratic, profesat azi ca dogma constituțională în toate țările culte. Și dacă țara noastră nu ar fi tocmai așa, după cum este, de bună seamă că un astfel de proiect, care pentru viitorul popoarelor ei, e de cea mai mare însemnatate, nici când nu ar fi văzut lumina zilei.

La noi însă, unde toate se fac în numele unei »supremații« și a unui »rol conducător« se pot petrece toate mai ușor. Căci și nemulțămirea față de un astfel de proiect în definitiv cine și-o dă pe față? Natural, că mai întâi noi naționalitățile, cărora nu le poate conveni acelea dispoziții, cari în definitiv le împiedică de a se valida, în felul cum ar dori ori ar putea în viața de stat? Mai greu e, când sunt nemulțămii tocmai maghiarii, ca și în cazul de față, în numele cărora s'au luat dispoziții speciale în proiect. Pe maghiari însă ușor îi împacă, opinia publică, presa ungurească. »Vedeți, e vorbă de statul național«, de eternul și vechiul nost vis. Deci aveți răbdare, la noi nu se pot face lucrurile ca în Franța, în Germania, în Italia. Acolo e un popor de un sânge, de o limbă, de o tradiție. La noi?... Mai aveți răbdare! Legea e transitorie, peste 20 ani, vă vom putea da una mai liberală. Până atunci legea lui Apponyi Episcopia de Hajdudorog, administrația etc. își vor avea și ele urmările lor.

Și cu toate aceste cuvinte liniștitoare presa ungurească, aproape întreagă, consideră proiectul sufragiului universal, ca un atentat la libertățile publice, care față de trecut e un regres.

Numai două singure glasuri mai răsună în aceasta unanimă constatare a opiniei publice din țară, cari sunt de o altă culoare — a nemeșilor din Ardeal și a sașilor. Acești vechi tovarăși de principii caută ași întinde din nou mâna, spre a salva Ardealul, a mântui patria împotriva primejdiei, pe care o ascunde acest proiect de lege. Nu-s îndestulii nemeșii, nici sașii cu »libertățile«, pe cari noul proiect le dă cetățenilor, în cazul de față românilor Ardeleni. Zic, că ce va fi din aceasta patrie, dacă vor ajunge mai multe cercuri de alegere în mâinile românilor? Ce va fi din actuala majoritate a comitatelor, din rățaua veche a acaparărilor de slujbe pe la comitate, orașe etc.

Cu un cuvânt, le e teamă sașilor, că vor perde libera dispunere asupra Brașovului, Sibiului, Bistriței, Sighișoarei, iar soții lor de arme vor perde atotputernicia din celelalte comitate ardelenesti, în cari majoritatea este covârșitoare românească.

S'au grupat așa dară acești tovarăși de principii. După cum scriu foile sașii, au și pregătit un memorandum, pe care îl predau ministrului prezident și contelui Tisza, cu rugămintea ferbinte, ca aceia să le ia în considerare justele lor cereri și să-i apere de români. Deputații unguri ardeleni, cetim, că deasemenea au amenințat guvernul, că vor părăsi partidul muncii, dacă nu le vor face pe voie și nu vor înartacula toate garanțele, ca românii să nu capete nimic în noul proiect de lege.

Fenomenul acesta în viața publică ung. îl fixăm din nou. Uitați-vă numai bine în istoria erei constituționale ungurești și veți vedea, că în definitiv, acești doi tovarăși și frați de cruce, sunt spiritul rău în legislația acestei țări. Câțiva oameni răslățiți în satele cu majoritate de locuitori români, cu câte-va orașe, cari se maghiarizează și romanizează, sașii no-

stri umblă ca ițele, ca ei și în lumea aceasta nouă, când curentul și spiritul democratic sfarmă pedecile, ce-i stau în cale, ca ei să-și asigure unele privilegii, cari nu au rost și nici putință de a fi asigurate. Căci chiar dacă li s'ar asigura tot Kronladul cu vechile drepturi și privilegii, formulate în »der goldene Freiheitsbrief« și atunci nu s'ar putea apăra acest pământ de curentul român și maghiar, ce dă năvală asupra lui. În ori ce țară, care privește cu încredere în viitor, guvernanții ar fi încurat dela început, că un element etnic resfirat, puțin și neînsemnat, cum sunt azi sașii din Ardeal, nu reprezintă nici o valoare față de români, împotriva cărora nici un folos nu le poți lua.

E rezonabil deci, ca pentru ei și în interesele lor să se croiască legi speciale cari ne jignesc pe noi ca popor, când sașii chiar cu nimic nu stau mai bine nici spiritual nici materialmente, decât români? Nu ar fi oare o politică înțeleaptă și cu reson de stat absolut agreabilă, că maghiarii să caute o soluție a situației în conțălegere cu noi, lăsând coloniștii în voia împrejurărilor, ca să se conserve cum vor putea. Mai ales, că aliața aceasta maghiarosăsască e față de noi absolut inofensivă.

Noi credem, că în cercurile de sus, sunt de mult încurat cu situația în privința aceasta și s'ar fi și făcut ceva, dacă nu ar mai fi aici celalalt duh rău — nemeșii. Acești oameni în definitiv sunt rămași amintirea unor vremi triste, când ei făceau pe Atotstăpânitorul, iar ceealalți pe supușii credincioși. Rădăcină n'au nicăiri. Au pământuri, în mare parte încărcate de datoriile tuturor băncilor din lume, incolo superbia ereditară. Nici chiar biserici n'au, căci lumea din jurul lor e de altă lege, graiul încă li-e în mare parte românesc, căci numai astfel să pot înțelege cu oamenii, cu cari au daraveri. Sunt încolo la moșii stâmpărați,

ubitor de aproape, glumeți și nici n'ai crede, că ce duh îi stăpânește, dacă nu ai ceti și jurnalele. Aci apoi au articole, — interviewuri, sunt aprinși, tipă impotriva guvernului, care lasă Ardealul pradă — românilor. Dela 67 încoace ei nu fac altceva decât tipă. Și guvernul le dă tot numai, ca să mântuească națiunea maghiară din Ardeal, căci ei sunt națiunea maghiară. Cu toate aceste situația nu s'a îmbunătățit deloc. Ba azi strigă și mai tare, că se prăpădesc.

Nu-i mirare deci, că sașii și nemășii și-au dat iar mâna impotriva românilor, și zic că proiectul cel nou ne asigură prea mari drepturi.

Guvernul nu ne îndoim, că le va face pe voie, după-cum le-a făcut și până acum.

Iată pentru-ce nu facem nici un paș înainte. Se pun impotriva sașii și nemășii din Ardeal. Oare când se vor convinge și acolo sus de absoluta nețebnicie a acestor oameni?

Anale parohiali. Episcopul catolic din Pécs, contele Zichy Gyula, a dat un circular, în care dispune ca pe viitor fiecare paroch se introducă anele parohiali (Analys sed historie parochiae.) In aceste annale e dator parohul se insemne an de an evenimentele mai mari din parohie, ear eventualele documente, cari sunt de o deosebită importanță din punct de vedere istoric sau al dreptului public, trebuie copiate întocmai în anele și păstrate pentru posteritate. In-

drumă pe parohi, ca la compunerea anelelor să fie conduși numai de simțul de dreptate, iar evenimentele să le expună obiectiv, netrecând nimica cu vederea, ce pentru comuna ori comunitatea respectivă este de interes. Circularul are instrucții bogate privitoare la felul cum trebuie conduse și umplute anelele.

Dieceza greco-catolică din Gherla.

Circular către întreg clerul diecezan.

Parohia Trip, din tractul protopopesesc al Țării-Oașului prin dispunerea fostului acolo preot la alt beneficiu parohial devenind *vacantă* se curentează:

Doritorii de a dobândi aceea parohie să-și susțină aici recnrsele timbrate până în 10 Februarie a. c.

Escelenția Sa d. ministru de culte și instrucțiune publ. cu scrisoarea de dtul 23 Dec. 1912 nr. 88697 trimite următoare ordinațiune circulară:

§. 7. a art. de lege XLVI—1908 imi dă dreptul ca să statoresc *formularul* *testimoniilor* finale dela școalele elementare și dela școalele elementare repetiționale.

Formulărele acestor testimonii finale le-am statorit cu ordinațiunea de sub nr. 2103/912 prez. și le-am comunicat eu Veneratul Ordinariat.

Am aflat de bine a face dispozițiune și cu privire la sigilele ce sunt a-se folosi pe acele formulare de testimonii.

După-ce însă amăsurat dispozițiunii §. 7 art. de lege XLVI—908 acele testimonii sunt a se estrada în limba maghiară, natural că și scrisoarea de pe acele numai în limba maghiară poate să fie.

In urma acesteia în conțelegere cu d. ministru de interne prin Ordinațiunea trimisă comisiunilor comitatente am dispus în mod obligător, ca pentru fiecare școală comună și confesională să se procureze un astfel de sigil, în scrisoarea căruia precum am în-dejetat mai sus, gradul și caracterul școalei se figureze în limba maghiară și să fie scris numele oficios al comunei precum s'a statorit în înțelesul §-lui 5 art. de lege IV. din 1899.

Acei susținători de școală însă, cari pe baza alineatului prim din §-ul 7 art. de lege XLVI—1908 voiesc a implea rubricile testimoniilor finale pe lângă limba maghiară, și în limba de propunere a școalei, sunt îndreptățiți a fol. si pe lângă circumscriptia maghiară de pe sigilul școalei, — care arată gradul și caracterul școalei. — În șirul al doilea și circumscriptia corăspunzătoare limbii de propunere a școalei, care însă naturalmente nu poate să întrecă măsurile circumscriptiei maghiare. Observând însă, cumcă în testimoniu final a școalelor elementare repetiționale se poate folosi numai circumscriptie maghiară. În urmă asemenea în conțelegere cu Dl Ministru de interne dispun ca pe testimoniile din chestiune este a se folosi sigilul școalei concernente și nu a senatului școlar.

Rog cu onoare pe Ven. Ordinariat, ca în cercul său de activitatea să binevoiască a controla efeptuirea acestei pozițiuni.

Care ordinațiune spre acomodare se comunică frățielor Voastre.

Szamosujvár — Gherla, din șed. conz. ținută la 10 Ian. 1913.

Episcop Vasile.

FOIȚA.

Fata sherifului.

Poveste istorisită de unul, care cunoaște Egiptul.
(Continuare).

„Nici pentru 10.000 de piasteri, mă tată al cugetului de hârtie! Ar fi bani murdăriți de păcate! Că doară de ce mai și scrii? Celea ce le scrii, sau le poți ceti în Coran, carele ni-l-a dat domnul nostru profetul, și atunci nu e de lipsă, să le mai scrii; iar dacă ele nu sunt scrisă în Coran, atunci nici nu ai voie, să le scrii, că doară sunt rele! Asta să o socotești, fătul meu! He, Ali, prăpăditule, ado cafeaua cea de a treia¹⁾. Îți iert îndrăsneala, prietine, că ești încă tinăr și nepricoput. Când barba ta va fi oarecând albă ca și a mea, atunci va fi crescut și înțelepciunea ta, și-ți vei zice, că bătrânul Hagi Hammed el Homsî a grăit cuminte, când ți-a dat sfatul, să-ți alegi o fată din popor. — Voiu, să-ți spun, cum am dobândit soția mea cea dintâiu, ca tu încă să faci ca și mine și ca ori și care moslim cu frica lui Dumnezeu, carele ca și mine păzește obiceiurile înaintașilor și cuvintele profetului. Maică-mea s'a dus în scaldătoare și a privit la fetele prietinelor sale. Și a ales pe seama mea pe aceea,

¹⁾ Cateaua cea de a treia îți aduce aminte, să te cam duci.

despre carea cotia, că frumseța trupului ei îmi va plăcea. Acum o știi, fătul meu. Du-te acasă și fă și tu așa“.

„Asta e vorba ta cea mai de pe urmă, șeicule?“

„Vallahi, mai auzit-ai, că un hagi cu barbă albă ar grăi în fiește care zi alt-mintrea?“

„Așa dar mă duc, părinte al bărbii albe, și —“

„O, mai rămâi, tinărul meu prietin, de ce-ți este așa de grabă? Doară oamenii din Cahira nu vor muri de urt, dacă într'o zi nu vor pimi ziarul tău, și Allah va îngădui, să mai crească încă multe zile“.

„Așa dară nu-mi dai pe Hanifa ta? — Ea are să fie stăpâna haremului meu, și ție-ți plătesc 50 de galbeni de câte o sută de piasteri“.

„Allah înmulțească-ți mintea și dă-ruească înaintașilor tăi bucuriile raiului! Dar tu ești prietinelul Francilor, și înaintașii tăi n'au fost șherifi, ginerele meu nu poți să fii nici odată“.

„Vom vedea! Massalame, părintele Hanifei! Allah lungească sara vieții tale și păzească sufletul tău de supărare!“

„Și pe al tău; arete-ți o muiere, carea să fie vrednică de tine, scriitorule al ziarului! Salam!“

„Salam!“ răspunse însurățelul și se făcu nevăzut.

2.

La două luni mai apoi, înaintea mekemehei, carea este cea mai înaltă judecătorie bisericească a băștinașilor și se adună în Așar, carea este geamia cea mai mare a Cahirei.

În poziția, carea răsăriteanul o numește odihnă, adevă cu picioarele încrucișate șed doi spre zece mufakgi evlavioși pe perini așezate pe covoare de papură și plinesc slujba de kadi, ca să împărțească oamenilor dreptate după cuvintele Coranului și după mărimea bacșifului. Șed bărbații aceștia venerabili și sorb fum din nargilea și ascultă cu evlavie, cum sudue Hagi Hammed el Homsî părinte pe Giurnali Ahmed Abdallah, că i-a furat fata, lui, evlaviosului sherit și hagi. „Mișelul acesta, ereticul acesta tinăr a îndrăsnit, să răpească desfătarea bătrânilor lui ochi! Allah aturisească-l pe el și pe tată-so și pe moșu-so! Ajungă în frigare în al șeptelea iad și bea acolo numai cerneală! Înțelepciunea voastră, o judecătorilor, pedepsească pe răpitorul acesta de fete, șgura aceasta a toată răutatea!“

„Ia salam! Ia salam! O, răutatea lumii și a oamenilor! Ce gânduri fărădelege pot să se incube în sufletul unui om așa de tinăr! Acest Ahmed a răpit pe fata unui sherif, carele a fost deja chiar și în Mecca! Ce să începem cu atâta răutate?“ Așa în-treabă muftiul, cel mai bătrân al adunării.

Corespondințe.

Cuvânt presidial

restit în adunarea generală primă a Despărțământului „Vișeu-Iza” al Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român ținută în Dragomirești la 1 Decembrie n. 1912 prin Emil Bran, directorul despărțământului.

Onorată adunare!
Fraților!

Ziua de astăzi rânduită pentru închinăciune lui Dumnezeu, este una dintre cele mai însemnate zile din viața noastră a românilor, cari trăim pe pământul strămoșesc a falnicilor descălecători Bogdan și Dragoș vodă, pentru că astăzi ținem prima adunare generală a despărțământului „Vișeu-Iza” al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.

Astăzi dă și Maramurașul cel dintâiu semn de viață culturală românească petrecută în curs de un an, asemenea fraților noștri din Ardeal.

Astăzi am deschis prima oară ușile măiestre ale acestei biserici pompoasă pe care opt ani am lucrat cu multă laudă, dar și cu mai multă nădejde ca DV. fraților să intrați aici întâia, cari vă știți însufleți pentru limba și cultura românească, cari știți că Dumnezeu întru înțelepciunea Sa a format neamurile și le-a hotărât limba, graiul de înțelegere și puterea de gândire ca fiecare deosebit să le cultiveze ca pe cele mai înverdate semne a dărniceii dumnezeiești, cari mai pe sus de toate știți că cultivarea limbii strămoșești, ales cum este preafrumoasa și încântătoarea limbă românească le îndatorește alături cu mărirea lui Dumnezeu!

Înainte de ce v'am arătat fructele ostenelelor noastre de un an, răcoaltă mijlocie după cantitate, de mare preț însă după bunătațea și felul sămânței, dați-mi voie Fraților să Vă desfășur îndemnul ce ne-a stăpânit, când am făcut cea dintâiu strungă în granița muntoasă a Maramurașului culturalicește înorat, strungă prin care să străbată și la noi razele de lumină culturală românească, raze mult strălucitoare prin celelalte părți ale țării noastre locuite de frații noștri de același sânge, de același neam.

Tot omul cu mintea la loc știe că atâta preț are un neam cât cântărește puterea de viață a aceluia. Iară puterea de viață o rădică, o crește deșteptarea, frumseța și bogăția graiului, iscodirile minții, mărturisite toate prin lucrarea socotită a tuturor fiilor aceluia neam.

DV. toți maramurașeni băstinași nu numai că sunteți o parte întregitoare a neamului românesc, ci și strănepoții celor mai viteji români de oarecând, cari moștenire va lăsat limba și legea străbună și drept mărturie a hărniciei lor, averi întinse, munți cu pășunile grasă și — diplomele boeresti. Strămoși DV. au fost mândria neamului românesc. Oameni puternici în războaie, voinici și biruitori, boeri dăruiti cu nobilime prin craii țării noastre și prin voievozii Ardealului pentru vitejia și înțelepciunea lor. Cinste și dărnicii, cari — durere — cu vremea sau întunecat, că nepoții de voi vod ș'au pierdut rostul vieții în învălmășala onorurilor și în chivernisirea truface, fără de socoată a bunurilor moștenite!

Aveți datorință deci, datorință nedesfăcută de sufletul, inima, mintea și cu un cuvânt de întreagă ființă DV. ca să vă deșteptați; să învățați carte, cultură românească și să Vă deslătați ca și într'o grădină de flori bineîngrijită, în frumseța literaturii, a

scrierilor românești, că numai așa vă puteți face vrednici de numele fericitorilor străbuni și vă puteți croi o stare mai fericitoare decât aceasta de acum!

A trecut vremea aceea fraților, când diploma boerească îți făcea cinste și te scutea de multe slujbe și de dări nenumărate. Diploma fericitoare de astăzi e cartea, învățătura, cultura națională care își reclamă locul cuvenit și în casele și în toată firea DV.!

Stăpânite fiind bisericile noastre din Maramuraș vreme îndelungată, peste măsură multă, prin Episcopatul rusesc dela Muncaciu rând pe rând cărturarii, preoții și învățătorii noștri s'au desfăcut de câtră corpul națiunii românești, iară peste poporul de rând pe încetul s'a așezat umbra neștiinței imbuimăceala și ceața uitării de sine. Și-au trăit așa în amorțală grea, până când parohiile noastre s'au incorporat la noua dieceză românească a Gherlei, când noul Episcop român Ioan Alexi în vizitațiunea canonică a străbătut toate comunele noastre din Maramuraș întărind poporul în credință, sfătuindu-l să-și păzască cu sfințenie limba, legea și obiceiurile românești, iară pe conducătorii lui, pe preoți și pe dascăli cu părintască iubire și îngrijat de viitorul acestui bun popor, i-a îndemnat și îndatorat la cultivarea limbii strămoșești. Prin rânduiala aceasta norocoasă sâmbul național și dorul propășirii în cunoștințele limbii românești s'a trezit în pepturile celor mai nobili și mai puternici domni ai noștri puși în fruntea cărmii comitatului și a bisericii. Fișpanul Iosif Man și vicarul Mihail Pavel, mai târziu Episcop, amândoi de fericită pomenire frații Petru și Dr. Ioan Mihăli, Vasile Mihalca vicișpanul, Vasile Jurca, protopopii cuminte Lazar și Mihalca toți să pun pe lucru să dezrobească pe frații lor boeri a-

„Ce vom face cu el, cu omul acesta de nimica?” întrebă toți.

„Cafea să jertfească, pentru ca să dobândim puteri spre a face dreptate după vocea profetului și după cuvintele Coranului lui!” a strigat unul.

Veseli își vâră Ahmed mâna în buzunar și scoate un talăr și-l dă servitorului. Bunii judecători văzură moneta, și prin ceata lor trece un murmur de plăcere și bunăvoință: „Vallahi, Dumnezeu dreptcredincioșilor a împodobit pe păcătosul acesta tinăr cu o mână darnică, fie numele lui binecuvântat”.

„Așa dară tu ai răpit fata acestui hagi, pe când ea îți făcea cu servitoarele sale în Bulak¹⁾ preumblarea sa de Vineri?” începe meșneagul mufti. „Nu tăgădui, noi toți o știm, și una din muieri te-a cunoscut și a mărturisit împotriva ta”.

„Allah dăruiească-i în schimb multe javăere, că dela tatăl Hanifei mele și așa nu va căpăta nimica. Și nici prin minte nu-mi trece, să tăgăduesc, o fi ai dreptății. Am răpit fata lui Hagi Hammed; fie Dumnezeu laudat și preamărit, că mi-a ajutat!”

„Șeitan ți-a ajutat, pildo a toată răutatea!” strigă Hammed. „Dar Allah te va pedepsi, eu am jertfit ieri un berbec”.

„Nu-ți va folosi mult, părintele meu; că eu jertfisem unul, mai înainte de ce am călărit în Bulak, să-mi aduc fata ta.”

„Allah să te sfarme, eu voi jertfi doi.”

„Ai dreptate, cel puțin mai capătă săracii în sfârșit ceva și dela tine”.

„Nu grăi așa de fără respect cu un hagi cu barbă albă!” certă muftiul de Ahmed. „Nu știi, că ai să cinstești bătrânețele? — Dar spune-ne, știi tu legile Coranului? Într'insul se cetește și aceea, că aro să se pedepsească, cela ce fură o fată străină. Mărturisește deci, unde ai dus-o, ca pedeapsa să-ți fie mai blândă”.

„Mare e înțelepciunea ta, o șeicule, și-o voi spune: am dus fata lui Hagi Hammed el Homsî în haremul meu și m'am căsătorit cu ea; Allah păzească frumseța ei și să-ți dăruiască și ție o atare floare între muieri”.

„Te-ai căsătorit cu ea? Numește pe șehudii tăi!”¹⁾

„I-am adus cu mine, o kadi. Ia Ibrahim, ja Mohammed, tal henne ja chabibi! Veniți încoace, prietinelor! — Aci sunt șehudii miei, o părinte al dreptății. Ei îți vor mărturisi, că m'am căsătorit cu Hanifa bint el Hammed. Sunt prietini miei Ibrahim Ali el Habeși traficantul de tutun din Muski și Hagi Sala el Rahman aga kefirilor.”²⁾

„Martorii sunt de ajuns, îi cunosc pe

amândoi”, zise muftiul, „dară știi, că Hagi Hammed n'a vrut, să-ți dea fata sa, de oarece tu n'ai făcut hagiul, iară el este porgoritorul profetului”.

„Cel puțin așa zice el. Dar de ce n'ași putea să fiu și eu sherif întocmai ca și el?”

„Ce, tu un sherif? Atuncia de ce nu porți gemmă verde?”

„Pentru că eu ca effendi port tarbuș”.

„Minți! Dovedește, ce ai zis!” strigă părșul.

„Aci vedeți aslul meu, cartea neamurilor părinților miei. Cercați-l”. Cu cuvintele acestea puse un volum de pergamenă la picioarele judecătorilor.

Distracție binevenită. Cu evlavie se plecară peste documentul scris cu multă artă caligrafică și o studiază cu tot adinsul. Șoptiau cu multă râvnă, clătinau capetele sale celea pline de înțelepciune și sorbiau cu râvnă încă și mai mare cafeaua, ca mai pe urmă să ajungă la verdictul, că documentul acesta genealogic nu se întinde destul de departe înapoi, cât să împărțesească proprietarului lui dreptul de a se numi sherif.

„Males”¹⁾, zise jurnalistul împăturând documentul și băgându-l în buzunar. „Ați văzut înse, că familia mea ajunge departe înapoi până în zilele Abbassizilor și ale înțeleptului Harun er Rașid.”

1) O insulă a Nilului.

2) Mărturiile tale.

2) Mai marele păzitorilor străzilor.

1) N'are de a face nimica.

junși în cătușile nemiloase a neștiinței. La anul 1861 înființază „Asociațiunea pentru cultura poporului român din Maramurăș” pe care o conduce cu rară înțelepciune însuși fișpanul, nu peste mult să alcătuește o societate de lectură în Sighet, iară pentru creșterea dascălilor să deschide „preparandia română” în fruntea căreia e chemat de profesor Ioan Bușița, cel mai destoinic învățător din Ardeal.

Lucrările redeșteptărilor acestora săvârșite în pământul întelenit a culturii neamului românesc din Maramurăș a prins încurând rădăcină și a început a-și da rodirile sale binefăcătoare. În toate satele s'a deschis școală românească condusă prin dascăli eșiți de sub mâna profesorului Bușița, cari și pe DV. v'au învățat în copilărie între altele și mărturisirea adevărată a poetului Sion cuprinsă în versul:

„Mult e dulce și frumoasă
limba ce vorbim
Altă limbă armonioasă
ca ea nu găsim.”

Rezultatele frumoasă ale începutului însă n'au putut ține la suprafață și la înălțimea cuvenită pe urmașii întemeietorilor acestor așezăminte.

Adormirea boerului român Iosif Man, pierderea lui Bușița și depărtarea vicarului Pavel a pricinuit și adormirea simțemintelor românești și a dragostei de limbă din Maramurăș. Preparandia s'a închis, Asociațiunea înființată pentru răspândirea culturii românești s'a restrâns la susținerea mecanică al unui convict. Incolo vieța socială română nicăiri, asociațiunea culturală îngenuchiată, sala de lectură închisă până în ziua de astăzi, reuniuni de neguțătorie, tovărășii economice românești nici de poveste în întreg comitatul. Limba și literatura română, cele mai scumpe daruri primite dela Dumnezeu nebăgate în seamă și scoasă din familiile cărturarilor, ziaristica română necunoscută așa încât nicăiri nu s'a potriyit sfatul poetului: „vorbiți, scrieți, românește pentru Dumnezeu” ca și în Maramurăș. Între aceste împrejurări triste poporul băstinaș lăsat în doaga lui a ajuns stăpâni în mare parte de cele mai urte patimi; cum e beția,

„Dară sherif totuși nu ești, și de aceea cer, să-mi dai pe Hanifa înapoi”, zise părtișul.

„Vei, să trimiți fata omului acestuia înapoi în casa tătăne-său?” întrebă mufti.

„Nici prin minte nu-mi trece așa ceva, vestitorule al înțelepciunii și al păcii. Dar ați văzut aslul meu, și acum arete Hammed pe al său.”

„Așa e, aslul tău, arată-ne aslul tău, șeicule!” zise înțelepții ca dintr'o gură. Cărturarii islamului n'au adevărată plăcere mai mare decât să descifreze documente vechi.

„Nu-l am aci, prietinelor”, zise tatăl Hanifei voind să scape.

„Poruncește, să ți-l aducă”, hotărî adunarea înțelepților. Se hucrau, că puteau să facă o pauză în pertractarea procesului.

„Dar astăzi n'avem lipsă de cartea neamurilor mele”, cercă tatăl Hanifei, să scape. Inse înzădar. Zorit de toți se plecă în sfârșit și chemă pe Ali, carele căsca răsimat pe poarta moșeei. Între suspinuri îi porunci Hammed, să aducă aslul.

(Va urma).

desfrânul,uciderea și alte asemenea. Cu mândrie veche boerească primea în mijlocul său pe toți streinii perciunați cari din toate darurile și bogățiile împărătești, câte le-a primit străbunii viteji — acum numai diplomele îi le-au mai lăsat!

Ei! Și diploma e carte. Se-vă fie de învățătură că numai oamenilor cuminte și cu socoteală s'a dat. E carte, pe care urmașii nu-i iertat să mănoască prin vieța ticăloasă!

Dacă voiți se stați dar și D.-v. cu fruntea ridicată și să cinstiți cu fală pomenirea strămoșilor voinici, datori sunteți se vă cunoașteți neamul, limba și literatura română; să le îndrăgiți aceste mai pe sus decât ori-ce bun pământesc, că și după zicală: blăstămat e cel-ce nu-și știe neamul său și nu grăiește în limba sa.

Toată lumea înaintează. Toate neamurile merg pe întrecute. Și neamul românesc e pe cale și dacă nu el e cel dintâiu nu calitățile lui sunt de vină căci aceste sunt mai pe sus decât a ori-cărui neam ci instruirea lui de școală și încrederea prea mare în trăinicia lui.

Priviți la alte popoare cari jertfesc mai mult decât noi pentru susținerea școalelor lor, ce rezultate frumoase ajung pe toate căile! Acolo e țărișoara Danemarca abia cu 2,500.000 locuitori între cari nici un om nu este care să nu știe ceti și scrie, unde sunt o sumedenie de școli pentru bărbați în virstă numite universități populare de care noi românii numai una avem până acum în Blaj. Ei au biblioteci în toate satele. Oameni deștepți și strguncioși ei înaintează și în cele economice. Trimet unt, brânză, ouă, grăsimi și pasări în Anglia. Au peste 1,300.000 vite cornute de soiuri foarte bune, 4 rase de cai și o multime de alte vite alese. Țeara e împărțită în 1070 comune, cam atâtea câte sunt în 7 sau 8 comitate de ale noastre. Au peste 1300 societăți economice, industriale, consum și reuniuni de credit cari merg de minune. Pe fiecare sat să vine deci mai bine de o societate. Afară de aceste au topitorii de fer, fabrici de mașini de vapor și agricole vase de aramă și fir, de unelte de pescuit, de zahar, de pânzături și pânză de corăbii, de mobile, de pălării, de lucruri de artă, ceasornicarie, porțelanuri, rachi de grâne, de bere, fabrici pentru conserve și pescării.

La toate aceste au ajuns prin carte!

Asemenea spor arată și locuitorii din Șvaiț. Vrednici de laudă sunt pentru înaintare în cultură și în economie și frații noștri din comitatul Sibiuului.

Când vom ajunge și noi românii din Maramurăș să știm folosi după menirea lor și cu pricepere darurile primite dela Dumnezeu? Când vom merge alătura cu popoarele civilizate sau și numai cu frații noștri din Ardeal! Atunci și numai atunci, când și noi vom învăța, când ne vom deștepta ca să putem dezlega ce e bun din ce e rău și vom cunoaște rostul vieții.

Bine știind că aceasta învățătură o răspândește mai ales Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român, care deșteptarea noastră o ajută pe diferite căi prin toate mijloacele ducătoare la scop sfătuind și luminându-ne prin prelegeri, șezători și cu deosebire acum mai de curând prin cărțile bibliotecii populare, din cari tot membrul ajutător pentru taxa de 2 coroane pe an primește în toată luna câte o carte

folositoare și pe de-asupra la capătul anului un calendar bogat: cel mai ferbinte dor m'a nutrit dela începutul venirii mele între D.-v. ca să înpămîntenim acest așezământ mareț și în frumosul Maramurăș. Se dăm mâna frățească și împrumutat să ne ajutăm unul pe altul într'un înaintarea culturală.

Idealul acesta intrupat cu mult năcaz acum e anul a fost — precum să dovedește — mana dorită de D.-v. și e stilul de lumină al nostru al conducătorilor.

Precum veți afla din raportul Comitetului numărul membrilor ajutători a despărțământului „Vișeu-Iza” astăzi e 562!

Peste șase mii de cărți economice, culturale și literare, frumșeți de limbă și magazin de povește încep se răspândeasă lumina în casele D.-v. și se vă îndrepte spre înălțare.

Înșirați-vă cu toții în steagul ocrotitor al Asociațiunei culturale române, cetiți cărțile bibliotecii populare din cari vă veți lumina mintea; ascultați prelegerile și sfaturile fraților cărturari și în scurtă vreme lenea, fudulia deșartă, ura și scârba dintre frați, figurile grețoase a beuturilor,uciderea și închisorile pedepsitoare vor da locul cuvenit strguncinței, cumpătului, dragostei frățești, îndestulirei, păcii și buneii înțelegerii!

Tot prin Asociațiune veți scoate și sărăcia încuibată în lada cu diploma boerească și veți înainta în tot ce e bun, plăcut și de folos!

Și acum rugându-vă se fiți cu ascultare în vremea adunării și cu băgare de seamă la cele-ce fruntași D.-v. vor spune în cursul vorbirilor — vă salut cu dragoste frățească și declar adunarea generală de deschisă.

Din părțile Becleanului.

La sfârșitul anului 1912.

Ochiul ne înșală adese, căci nu-i tot aur, ce în fața lui strălucesc; informațiunile sunt și mai seducătoare. Ele sunt feții izvoarelor, cari le-au produs și sunt rare izvoarele cu apă bună. Voi urma dar singur faptele ce în părțile noastre s'au produs.

1. Pe terenul cultural. Astra, prin Noemvrie al anului trecut și-a înjghebat despărțământul Becleanului, sub direcțiunea eminentului membru și bun român Dr. Iulian Chitul, având membrii în comitet pe dr. Aurel Iuga, dr. Octaviu Pavelea, Todor Cotușiu, protopop, preoții Pompeiu Făgărășian și încă câțiva. Aceștia au fost și conferențieri, cari au și ținut mai multe conferințe în deosebite sate din despărțământ pe înțelesul și folosul poporului. Aceste prelegeri au fost ascultate de sute de oameni, în școlile și bisericile lor.

Aceste prelegeri sunt de un folos incomparabil, acolo unde nu sunt școli, ori unde sunt și școli și biserici, dar nu să țină predici dumineca și în sărbători.

Ce să zic apoi de conferințele pii pe cari le-au ținut la sfârșitul paresemilor inimosul profesor de teologie din Gherla — precum îi numise „Unirea” mai an pe dr. Vasile Moldovan, sub conducerea S. Sale Leo I. Man, ieromonah în Căianul mic, cari în decurs de 4 zile au fost ascultate de mai multe mii de oameni, întorși apoi la vetrele lor întăriți și edificați în legea, în care milioane și milioane de părinți și frați de-ai noștri murind au crezut că-și vor mântui sufletul?

In Bendin și Nușfalău s'au ridicat două biserici de piatră și cărămidă acoperite cu tinichea.

2. Pe terenul economic. Pe lângă băncile Schintea-Teure, Miulva-Beclean, tot aci și-a înființat și Bistrițiana o filia numită Bistrițiana. Cu aceste bănci să ajută poporul nostru năcăjit. Ba Minerva a procurat și vre-o 20 exemplare din „Solia Satelor“ pe seama poporului. Frumoasa școală din Beclean, băncile acestea, casina românească ș. a. sunt efectul muncii frumoasei pleade intelectuale din Beclean, care consta din doctori în medicină, doctori în jură, preoți eminenți, dascăli zeloși, unde cu câțiva ani mai înainte afară de dr. Chitul, protopopul local Grig. Pușcariu și învățător, nu mai dai de ceva cărturar român de seamă.

Ba ici și colea poporul a făcut și achiziții în pământ, în mese mai mărișoare ca și cum era obiceiul până acum, câștigându-și pășuni și păduri, de cari pe aci ducem mare lipsă.

3. Pe terenul bisericesc și școlastic. De regulă protopopii noștri, ca șefi tractuali și directori școlastici au ținut la an câte două conferințe. Așa d. e. în tractul Becleanului conferința preoțiască s'a ținut în Teure, la zelesul preot George Manciu, cea învățătoarească în Rusul de jos, la preotul Iulian Chitta și dascălul Ioan Maxim sub prezidenția protopopului activ Ioan Bulbuc din Minthiul român. Aceste conferințe sunt premerse de s. misă, unde preoții să mărturisesc și cuminecă, să țin predici credincioșilor iar în conferință dizertațiuni pe înțelesul plugarilor.

4. Pe alte terene isprăvi de mai mare însemnătate și de pus la răvaș n'avem.

Dea' bunul Dumnezeu, că pe alt an să se poată scrie fapte și mai frumoase din aceste părți, ceea ce să sperăm, având în fruntea noastră pe un Părinte atât de bun ca Ilustritatea Sa Dr. Vasile Hossu, Episcop al bisericii lui Hristos, care ne arată cărarea mântuirii sufletului și decor al bisericii românești îmbinate: „Astra“, care ne arată cărarea fericirii pământești.

Preotul Ioan H. Boteanu.

Reviste.

Războiul balcanic. După multă trăgănare au hotărât marile puteri, ca să întrevină la Constantinopol în favoarea delegaților. Textul notei puterilor e după foile germane:

Guvernele marilor puteri în dorința lor de a înlătura reluarea ostilităților, atrag atenția Sublimei Porți asupra grelei răspunderi, care și-ar asuma prin continuarea războiului, care s'ar putea întinde chiar în provinciile asiatice. Puterile recomandă Turciei de a ceda Adrianopolul aliaților și de a încredința regularea chestiunii insulelor Marilor Puteri. În acest din urmă caz, puterile asigură Poarta de concursul lor moral și material, în special financiar, pe care în cazul contrar nu va mai putea spera. Puterile ar lua sarcina de a asigura protecția intereselor musulmanilor din Adrianopol, respectul moscheelor și al insti-

tuțiilor religioase mohamedane din acest oraș. În fine puterile permit Turciei, că în momentul când se va rezolva chestia insulelor, se vor sili să asigure Imperiul otoman în contra ori cărei amenințări.

Războiul va continua. În cercurile diplomatice se crede că răspunsul Turciei la nota puterilor va fi negativ. Se crede prin urmare, că ostilităților vor reîncepe cât de curând. Știrea aceasta se confirmă și prin faptul, că curentul războinic este stăpân pe situație la Constantinopol.

Poincaré, președintele Franciei. După o luptă înverșunată între radicali și între conservatori și monarhiști, în palatul strălucit al »regelui soare« din Versailles, s'a ales, la a doua votare, cu majoritate absolută, președintele al republicii Franceze, ministrul prim și al afacerilor externe *Raymond Poincaré*. Alegerea noului președinte a produs mulțumire și îndestulare generală în întreaga Franca. Parizienii i-au făcut ovațiuni călduroase, iar foile au scris despre el cu multă simpatie.

Toți văd în el pe bărbatul ideal, care vrea să lucreze mult și toată știința și calitățile strălucite, ce-l caracterizează, vrea să, și-le pună nu numai în serviciul țării, pe care o reprezintă.

Viața și activitatea lui de până aci, încă ne-o dovedesc aceasta.

E născut la 1860 în orașul Barle Duc. Urmează drepturile la Paris, unde își ia diploma de avocat. Pe lângă drept și sociologie se ocupă și cu cercetări istorice. În etate de 27 ani, e ales deputat în departamentul Commercy, pe care îl reprezintă până în 1903, când e ales senator. Mai târziu ajunge și membru al Academiei franceze.

La 1893, în etate de treizeci și trei de ani e numit ministru de instrucție, la 1894 ministru de finanțe, iar la 1895 iarăși ministru al instrucției publice.

Valurile procesului Dreyfuss îl cuprind și pe Poincaré și urmarea e căderea lui din minister. La 1906 însă din nou ocupă portofoliul finanțelor. Iar în 1912 e încredințat cu formarea cabinetului și ocupă și portofoliul ministrului de externe, în care calitate joacă rol foarte însemnat, mai ales dela izbucnirea războiului din Balcani. Încă dela început a fost hotărât tare să mențină pacea și buna înțelegere între puteri, așa ca războiul din Balcani să nu se întindă și în Europa. Și chiar pentru aceasta Poincaré a fost iubit la toate curțile din Europa, așa că s'ar putea zice, că el a fost candidatul Europei la scaunul prezidial al Franciei.

Alegerea dela 17 Ianuarie formează adevărata epocă în istoria Franciei.

Persecutarea bisericii din Franca, activitatea fanatică a francmazonilor, a fost bună să mai deschidă ochii celor buni, »a oamenilor de omenie«,

și să vadă prăpastia în care se confundă și să-și dea seama, că așa cum sunt, nu mai merge.

Dreapta numai nu putea să învingă. A trebuit să fie sprijinită și de catolici, monarhiști și conservatori. Cu ajutorul acestora Poincaré a reușit. Și aceasta trebuie subliniată.

Biserica își pune multă nădejde în Poincaré, și prin prezidenția lui catolicismul din Franca, va trebui să facă un pas spre întărire.

Poincaré este un bărbat energic și cu vederi foarte largi; un adevărat »surhomme« — cum s'ar zice, și va face să dispară umilința, ce s'a adus bisericii în timpul din urmă.

În persoana lui Franca câștigă un adevărat conducător, care de bună seamă nu va urma principiul: »le signe ton« — orice subscriu, nici nu se va lua după antecesorii săi, cari se acomodau voinții tuturor partidelor; ci cu mână de fier va încerca să înfrâneze toate pornirile dușmane și păcătoase.

Vrea să reducă ceremoniile, cari trebuie să-l încunjure; voește să vină în atingere mai nemijlocită cu lumea dinafară. Prin Paris voiește să se plimbe fără nici o suită și nici-decum să nu stea în Elyseé, închis cu șapte lăcate.

Totdeauna voiește să presideze în Conziliul ministrilor. Dela ministrii pretinde să lucreze în comun cu președintele și să-i comunice orice lucru mai de actualitate, căci el voiește să-și deprindă drepturile prezidiale.

Cu deosebire se va manifesta însă în politica esternă și în afacerile militare. Și aici mai ales pentru-că, însăși constituția pretinde, ca președintele să închee și subscrie contractele internaționale și să fie conducătorul armatei.

În politica esternă Poincaré e aderent al alianței ruso-franceze și principiul lui este menținerea păcii europene.

Iar în ce privește armata, trebuie s'o îngrijească, iar legătura morală dintre popor și armată s'o întărească tot mai mult.

Aceste ar fi un fel de program de muncă al președintelui Poincaré, pe care că oare-cum îl va realiza, ne vor spune cei șapte ani de prezidenție, cari îl așteaptă din 18 Februarie încolo.

Noutăți.

Mesei studenților din Blaj, au dăruit: Dr. Iuliu Florian capelan militar în Cluj 100 cor., iar Ioan Dobrea paroh în Corbu (Gyergyóholló) în loc de cunună pe mormântul unchiului său Gavriil Ciobotar fost paroh și v. protopop onorar în Făget, (Gyimesbükk) 10 cor. Li-se aduce călduroasă mulțumită. Direcțiunea gimnazială.

Logodnă. D. Ioan Popu subprefect la internatul de băieți din Blaj s'a logodit cu drăgălașa d-șoară Aurelia Truția din Ciucea. Felicitările noastre.

Dela România jună. Societatea Academică România Jună în adunarea generală extraordinară din 3 Ianuarie și-a constituit comitetul pe a. c. precum urmează: Președinte: Ulpian Ștefan cand. med. Vicepreședinte: Iancu Nandriș stud. med. Secretar de externe: Eugeniu de Reus, cand. ing. silv. Secretar de interne: Gavril Alvirescu, stud. med. Cassier: Sever Decean, stud. acad. Bibliotecar: Policarp cav. de Bejan, cand. ing. silv. Controlor: Nicolae Cismașiu, stud. acad. com. Econom: Eugeniu Casparovici, absolv. med. p. c. Președinte Ulpian Ștefan, Secr. de externe Eugeniu de Reus.

Pentru sămănăturile de primăvară. Înaltul ministru, dno. Budapesta 11 Ianuarie c. Nr. 109 237 ne pune în vedere, că a însărcinat societatea numită „Magyar mezőgazdák Szövetkezete” să adune grâu de primăvară și grâu umblător (tavaszi és járó buza) pentru sămănatul de primăvară și să-l pună pentru economi în vânzare cu prețul de 28 (douăzeci și opt) cor. de maza metrică, inclusiv sacul și transportul până la stațiunea căii fierate a cumpărătorului.

Doritorii să se adreseze deadreptul la „Magyar mezőgazdák szövetkezete” în Budapesta (V. Alkotmány u. 31), care va îndeplini comenzile în rîndul, în care au intrat și cu unica restricțiune, că unuia și aceluiaș producător nu-i se poate vinde din aceste sămănțe mai mult de câte 100 măji m.

În lipsa mare de sămăntă recomandăm economilor noștri să se folosească cu toată graba de favorurile de sus, iar în scopul procurării apelăm la cărturarilor noștri dela sate să conscrie pe economii, cari reflectează la sămăntă, iar consemnarea lor cu cantitatea sămănței pentru fiecare, cu indicarea comunei și a stațiunii de călferate mai apropiată s'a traspună fără zăbavă la societatea amintită. Comiteul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu” Pant. Luceșu m. p. Prez. Vic. Iordășianu m. p. secret.

Post de medic în Poiana. Pentru ocuparea postului de medic în Poiana (comitatul Sibiiului) s'a scris concurs cu termenul de 13 Februarie n. Reflectanții să-și adreseze cererile lor oficiului pretorial din Mercurea (Szerdahely com. Sibiiului).

Sinuciderea unui francmason. Várady Zsigmond, șeful francmasonilor radicali, care prin părăsirea partidului muncii căruia aparținea, a voit să dea o lovitură gravă grupului politic Tisza—Lukács, s'a sinucis în zilele aceste într'un sanator din streinătate. Morțea lui e comentată mult în cercurile politice. Várady se înțelege a fost jidan.

Statistică. Comitatul Sibiiului, amăsurat statisticele oficiale, are 176.921 locuitori. Dintre aceștia sunt români: 113.672; germani: 49.757; maghiari: 10.159. Dintre cele 86 de comune a celor 6 districte, sunt 23 de acele unde nu este un puiu de ungur, sau 21 unde nici un sas nu e. În 63 comune nu e nici un jidan. Dintre maghiari locuiesc cei mai mulți în Sibiiu (7152) și în Sebeșul-săsesc (875). Așadară în celelalte comune ale comitatului de abia sunt 2000 de maghiari. În Sibiiu jumătate din locuitori sunt sași, iar câte un sfert maghiari și români. Majoritatea absolută a sașilor din Sibiiu e numai cu 176 de suflete. În Sebeșul-săsesc sunt 8504 locuitori, dintre cari sunt 2345 sași 875 maghiari și 4980 români. Majoritatea absolută a românilor e de 1770.

Partea Literară.

O mică neînțelegere.

Farsă într'un act de GONDINET, tradusă de diletanții din Blaj.

(Continuare).

C. Dar nu-mi striga ca la un surd. Am folosit câteva file...

A. Câteva file? (Furios). Nemaipomenit! Eu muncesc la ele ziua și noaptea ca un ocaș și ea mi-le risipește și le nimicește toate! I-au trebuit câteva file! Câteva file! Cu neorânduilele aceste mă scoți din casa mea proprie, ai înțeles! Ce-i prea mult e prea mult!

C. (Linistită, cu fața suferindă). Și ce e în stare să faci pentru o coală de hârtie, toată scrisă și murdară.

A. Poftim! O lucrare medicală originală în ochii ei nu-i altceva decât niște hârtii scrise, murdărite, măzgălite. Evident că-i lipsește ori-ce simț pentru așa ceva și trebuie să renunț și la gândul de-a o aduce la rezon! A! Huruit de trăsura! (Pășește la fereastă). S'a oprit înaintea porții noastre. E nenea! Numai aceasta ne-a mai lipsit! (Strigă), Nanetă Nanetă!

Cecil. (La o parte). Toți bărbații sunt tirani, femeia cuminte tace.

Scena VI.

André, Nanette.

N. (Din dreapta). Poftiți!

A. Ne-a sosit oaspele. Coboară repede la poartă și adă bagajul.

N. (A parte). Abia pusei în rînd odăile și iarăși trebuie se cobor, să urc, să merg, să viu, să alerg! O bajocură ca aceasta nu pot suferi pe lângă toată răbdarea mea! (Iasă prin mijloc).

Scena VII.

André, Cecil.

A. Tocmai acum trebuie se nimerească și unchiul acesta! Aci o nerânduieală grozavă, tu într'o toaletă imposibilă și eu iritat la culme, încât nu-l pot saluta cu o vorbă pretinească măcar.

C. Lasă că-ți-o arăta cât ești de nedrept față de mine și tocmai eu unchiu-toți voi dovedi că mi-e în rînd casa și că ori ce om numai bine se poate simți în casa noastră. (Iasă în dreapta, făcând un compliment batjocoritor).

Scena VIII.

André singur.

A. Curioasă afacere! Mai pe urmă mă face se cred că eu sunt vinovatul și nu ea!

Ce minte sucită poate avea femeia aceasta. Dar iată bătrânul. Sfântă paciință nu mă părăsi. N'ași voi se mă vadă iritat.

Scena IX.

André, Nanette, Camil.

A. (Cu brațele deschise) Scumpul meu unchiu! Bine-ai venit!

Camil (în costum de călătorie după moda veche). Noroc nepoate! Noroc... Bine v'am găsit! Bună întâmplare! Dar ian stăi puțin înaintea unchieșu-tău, să-ți vadă fața! Ești roșu nepoate ca un bujor. Hei, hei, da bine-ți mai merge de când ești însurat!

A. Mi-e teamă să nu prinzi cumva și D-ta voie; ce zici?!

Camil (speriat). Doamne!

Eu? De unde să ieu eu îndrăzneala care trebuie s'o ai când te însori? Pare-că mă cuprind fiori reci și când mă gândesc la femeii cu atât mai virtuos când le văd!

Nanette. (A parte). Frumoase nădejdi de bacșiș!

A. (Cătră Nanette). Du bagajul în odaia de oaspeți, ș'apoi caută pe doamnă-ta și întreabă-o de nu dorește ceva?

N. Iată că mă duc. (Iasă în stînga).

Scena X.

Tot aceia și Nineta.

Camille (desbracă cu ajutorul lui A. paltonul, șapca, șalul, năframa, umbrela și le așează pe un scaun lângă ușă.) Așa-i că am venit tocmai bine? Ce zici? Voi din capitala țerii durmiți somnul dreptilor pe timpul acesta? Așa-i?

A. Pentru-ce întrebă unchiule dragă?

Camille (arătând grămada de hârtii). Pentru-că văd că nu sunteți încă puși în rînd.

A. (a parte). Poftim! Le și încep! (Tare) A! N'are a face nimic! Eu am răsturnat coșul când am grăbit cu brațele deschise să te întămpin. Dar ocupă loc nene dragă. (El așează într'un fotel lângă masa de scris, el se așează lângă el pe un scaun). C. va veni îndată și veți dejuna împreună.

Camille. Adecă vom dejuna pentru-că și tu vei ținea cu noi.

A. Da da, însă... eu trebuie să plec...

Camille. Ba la dracu! Doar n'o se mă lași singur cu nevastă-ta!

A. Unchiule dragă, nu-mi pot neglija pacienții; dar toată după-ameazi voiu fi al D-tale.

C. Bine nepoate, dar eu abia îți cunosc scumpa ta nevastă și precum bine ști, nici nu m'am prea învățit între femeii. Zău, nici nu știu ce să povestesc cu ea.

(Va urma).

Noaptea sf. Bartolomeu.

După BOLANDEN.

Trad. de Aurel B. Gajia, profesor.

(Continuare).

— Îți spun serios și nu glumesc, zise Carol. Dacă ai fi aplicat, mi-ai face o deosebită bucurie.

— Cu plăcere, zise Hugo.

— Mă deobliga foarte mult d-le Marquis. Eu te voiu însoți jucând rolul de servitor Riviere s'a speriat, cugeta că regele și-a pierdut mintea.

— Ascultă numai, zise Carol! Vorbesc mult de un spirit necurat, ce umblă în jurul Parisului. Despre vestea aceasta însumi ași voi se mă conving. Azi seară, vom merge la crășmă, unde să adună cei mai distinși cetățeni ai Parisului și în decursul păharelor le vom stircia intențiunea lor. Vino să ne mascăm. Eu îți voiu pune o barbă roșie, tu una neagră. Ne vom colora părul și sprâncenele. Nime nu ne va cunoaște. Vei purta numele de Malet, iar eu Minart. Se tratezi cu mine, ca și cu un servitor. Ai înțeles?

— Da, Maiestate! zise Marquisul zimbind. La un lucru totuși mă cuget. După-ce

mascarea noastră trebuie să o ținem în secret, mi-e teamă ca păzitorii să nu ne prinză.

— Vom trece prin atari foisoare, unde nu vom conveni cu nime, prin o poartă nepăzită vom părăsi Louvre-ul. Ca secretul să fie și mai succes, cancelarul meu îmi va deschide și va închide poarta după noi. La mascare și el ne va ajuta. Repede la lucru! Urmează-mi! Gluma va fi serioasă.

Crișma era aproape în mijlocul anului. Aici se adunau parisienii. Înaintea crișmei era o alee frumoasă. Aici steteau zeci de mese întinse. Mâncări și beuturi erau din destul și încă ieftine. Lumea s'a adunat ca nici-când altădată. Aflai aici oameni din toate branșele societății. Vorbeau de naivitățile zilei.

Cel mai proaspăt lucru era atentatul, în privința lui Coligny. Și chiar pentru aceea s'au adunat azi așa o mulțime la crișmă. Mesele erau ocupate aproape toate. Singur în mijloc mai erau câteva scaune libere. Acelea erau destinate pentru prezenți, diferitelor branșe. Acesta era așa un lucru obișnuit, încât dacă mai venia cineva, mai bine sta în picioare, decât să se așeze la mesele acelea.

Cei doi streini să apropie de mesele acestea. Primul era bine îmbrăcat, iar celalalt mai simplu. Neștiind pentru cine sunt rezervate mesele, salutară cu respect pe cei prezenți și s'au așezat pe scaune.

Publicul i-a privit câteva momente, fără să le zică ceva, fiindcă streinii au făcut-o asta din neștiință.

— Un preocupat și servitorul său, zise unul.

Streinii și-au comandat vin și de mâncare. Se făceau, că nici nu ascultă la conversația din jur. Auzise înse atari afirmări, eari îl rușinară.

— Nici un cetățean nu compătimeste pe admiralul, zise unul de la masa vecină. El a meritat și mai mult decât moartea. Numai pot închipui, cum regele încă îl distinge în fel și fel de chipuri. Și pe cine? Pe mizerabilul acela de Coligny, care și de zece ori a meritat să fie spânzurat.

— Asta încă o înțeleg, zise un altul. Doar Coligny e o vulpe șireată și pe regele îl duce de nas, și îl înșală cum voiește. Acum îi spune, că în războiul cu Spania va câștiga pe seama noastră Flandria și o deosebită glorie pentru regele. Și pentru aceea ajunge el atât de iubit înaintea regelui. Nu înțeleg înse cu cine va purta această luptă? Cu puținii hugenoți? Atâta doară că va vedea și el că e cu neputință. Șapoi noi să ne luptăm alături cu hugenoții, dușmanii noștri? Ne ține doar regele așa de netrebniți? Ar fi ce ar fi, dacă ar trebui să ne luptăm cu englezii! Ne-am da ultimul filler și chiar și sângele nostru.

— Încet numai Vantier! zise celalalt cu un glas suspiciunator. Crezi, că regele e scurt prevăzător? Nu stă așa lucrul! Doar el de sigur își va aduce aminte, că Coligny mai de multe ori a făcut atentat în contra vieții lui! Ba Coligny a devastat chiar și celea mai frumoase provincii ale patriei. De sigur că regele nu și-a uitat, că Coligny s'a aliat cu dușmanii de moarte ai patriei sale!!! Știe regele și alte fapte ale lui Coligny! Și acum să-l ierte? Ba să-l pună de comandant suprem preste întreaga

armata sa? Asta-i frumos! Doar nu ne vom lupta noi în contra catolicilor din Spania? Pot să vă garantez că regele Carol IX e tare furios sau infuriat auzind vorbele celor de la masa streină.

Dacă Coligny n'are altceva de scop decât să se răde un altul — decât pe regele să-l fâgâșit înaintea poporului, pot să zic, că la aproape și-a ajuns-o. Dacă azi ar abzi- te Carol, nime n'ar lăcrima după el. Ori doară Coligny voiește să pregătească calea la tron pentru Henric de Navarra, care numai de patru zile s'a căsătorit cu Margareta de Valois?

— Asta-i suspiciune josnică! zise Marquis-ul Riviere, pierzându-și paciința.

Atențiunea tuturor s'a îndreptat spre el.

— Ce-ți vine în minte?

— Pretinul trădătorului!

— Cine ești d-ta?

— Sunt Molet, preocupat din Normandia.

— Aha, — din Normandia, unde hugenoții sunt așa de mulți?

— Dacă ești hugenot, carăte de aici căci nu stau de vorbă cu d-ta.

— Pardon magistre! zise Hugo. Molet e chiar așa catolic ca și d-voastre. Religia oprește să suspiciunăm pe cineva fără vină.

— Suspiciunea mea e bazată. Coligny care e capace să iee dela regele și sceptrul și coroana, merită să-l timbrăm de un om amărit.

Religia înse nu ne deobliga cât să ne iubim pe deaproapele, zise Hugo. Pentru aceea, regele încă a dovedit o adevărată religiozitate, când a iertat pe Coligny. După părerea mea, admiralul e silit să fie supusul regelui.

(Va urma)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Biblioteca Academiei-române. În luna Decembrie 1912 s'au consultat 2245 volume și broșuri tipărite de către 955 cetitori; 407 manuscrise, 2439 documente, 99 cărți vechi (1508—1830) au fost comunicate la 141 cetitori.

Colecțiunile Bibliotecii au sporit în această lună cu 452 volume și broșuri, 178 numere de reviste române, 201 reviste străine, 0 atlase și hărți, 2 stampe și portrete, 12 volume manuscrise, 10 documente — fotografii, 1 album, 718 foi volante, — note muzicale, 142 monete și obiecte de muzeu.

Biblioteca e deschisă în fiecare zi de lucru pentru cărțile tipărite dela 8 dimineața până la 6 seara, pentru manuscrise și documente dela 8 la 12 și dela 2 la 6.

ALBUMUL BUNEA

în o minunată execuție tehnică și cu un cuprins bogat de peste 200 pagini.

E admirabilă coperta în mai multe culori, după originalul pictorului nostru F. C. Domșa. Urmează, numai decât la început portretul cel din urmă al canonicului Bunea în patru culori. Și alte peste 20 clișee, apoi capete artistice, suplimente, etc.

Comandele se pot face la

Adresa: Albumul Bunea — Blaj-Balázsfalva sau Librăria semin-

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suctu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5.30

vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5.30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea*

Domnului și Grația. fco. 7.30 cor.

vol. II. *Sacramentele și Eschatologia.* fco. 7.30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1.50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din cassele bisericesti pentru biblioteci. — Să află de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

A apărut: *Elemi Népkola Ertesitő könyveske* — Indice pentru școlile populare primare. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porto

Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

Dr. IZIDOR MARCU: *Teologia pastorală volum I. Didactică pastorală f. 8° 408 pag. 4 cor. Vol. II. Liturgică f. 8° 586 pag. 5.40 cor. Sunt indispensabile fiecărui preot.*

Se pot primi dela Librăria Seminarului teol. gr. cat. din Blaj cu prețul 9.50 cor.

Vatra familiară. Indemnuri și sfaturi pentru viața casnică. Cea mai potrivită carte pentru săteni! Cuprinde sfaturi creștinești și în o foarte frumoasă limbă populară. E editată de societatea de lectură a Clericilor din Seminarul Blajului. Se află de vânzare la oricare Librărie românească. Prețul 30 bani.

Verbele auxiliare: sunt, am, voi, de dr. Octavian Prie profesor gimnasial în Blaj. Se poate comanda la librăria seminarială din Balázsfalva—Blaj. Prețul 60 fil + 5 fil. porto.

Ministerul r. Ung. de culte și instrucțiune publică prin ordinul său din 15 Ianuarie 1910 Nr. 144113—1909 a aprobat:

1. *Orarul general și particular pentru școlile primare cu 1, 2 și 3 învățători.*

2. *Planul de învățământ și îndreptarul metodic.* pentru școlile primare din Provincia Metropolitană gr.-cat. de Gyulafehérvár-Fogaras—Alba-Iulia și Făgăraș. Aprobata din Conferința Episcopescă, ținută în 7 Septembrie st. n. 1909 Nr. 6693!

Balázsfalva 1909. Tipografia Seminarului teologic gr.-cat. — Opul întreg 4 cor.

Orarul se vinde:

Pentru școlile cu un învățător — 80

" " " doi " 1.20

" " " trei " 1.60

plus 20 fil. porto pentru fiecare.

Comandele se pot face la Tipografia Seminarială.

Proprietar, editor și redactor responsabil:

Augustin Gruția.

Dionisiu Popp.

tâmplar în Aiud—Nagyenyed, Vizuteza Nr. 3. execută prompt, ieftin și artistic toată specia de lucrări de măsurit și strugărie, precum uși, ferestre, mobile pentru casă, mobiliatură pentru școli și biserici, amvoane și iconostase.

Lucrările mele de brânză aceasta se pot vedea în biserica greco-catolică din Aiud.

(99) 9—26

La mormântul Măritului Atanasie Anghel întemeietorul Universității, discurs rostit de Dr. E. Dăianu, b.

Se află de vânzare la Seminarială din Blaj

Icoana dlui I. HRISTOȘ și a Preacuratei MARIA Amândouă fac 4·30 cor. fco. Mărimea icoanelor 48/70 cm.

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor Obedeanu reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj. — Prețul tabloului cor. 1·50 fil.

Admirabilul tablou

odaia de suferințele noastre, și reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se află de vânzare la Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj. — Prețul freat 2·20 cor.

„MONOREANA“ institut de credit și economii societate pe acții.

Convocator.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Monoreana“ societate pe acții în Monor-Monorfalva, în virtutea §-lui 18 din statute se invită la

a XVIII-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în Monor-Monorfalva în localul școlii confesionale în 14 Februarie 1913 la 10 ore a. m. cu următorul

PROGRAM:

1. Deschiderea ședinței prin președinte.
2. Verificarea membrilor acționari.

3. Raportul direcțiunii și a comitetului de supraveghiere despre starea întreprinderii peste tot, cu prezentarea bilanțului pe 1912.

4. Distribuirea profitului curat.

5. Alegerea unui membru în direcțiune pe periodul de 3 ani.

6. Alegerea membrilor de supraveghiere pe un an.

7. Esmiterea alor 2 acționari pentru verificarea procesului verbal. —

8. Eventuale propuneri.

Din ședința direcțiunii inst. de credit și economii „MONOREANA“ ținută în Monor-Monorfalva la 15 Ian. 1913.

Direcțiunea.

Zárszámadás 1912 évi december hó 31. — Inchierea socotelilor cu 31 Dec. 1912.

Mérleg Számla — Contul Bilanțului.

Cselekvő. — Active.	
Cassa — Készpénz	87 80
Imprumaturi pe obligațiuni — Kötvénykölcsön	61652 86
	<u>61740 56</u>

Szenvedő. — Pasivo.	
Capital acționar — Részvénytőke	10000
Depuneri: — Betétek:	
a) De ale privaților — Magánbetétek	24678 77
b) Fond gen. de rezervă--Tartalékalaptőke	4604 49
Creditori — Hitelezők	29283 26
Profit curat — Tiszta nyereség	39283 26
	20500 —
	1957 30
	<u>61740 76</u>

Nyereség és veszteség számla. — Contul profitului și perderilor.

Tartozik. — Debit.	
Spese de tot soiul — Mindenneműköltségek	233 48
Interese la depuneri — Betétikamatok	1227 63
Dare erarială — Állami adó	545 30
Competința de timbru — Bélyegilleték	103 —
Interese la creditori — Hitelező kamatok	1696 58
Salare — Fizetések	1000 —
Profit curat — Tiszta nyereség	4805 99
	1957 30
	<u>6763 29</u>

Követel. — Credit.	
Interese — Kamatok	4831 94
Interese de întârziere — Késedelmi kamatok	156 04
Provizioane — Itulék	1421 65
Diverse — Vegyes	353 66
	<u>6763 29</u>

Monorfalva, în 31 Decembrie 1912.

Monorfalván, 1912 évi december hó 31-én.

Echim Mihailă
v.-p., alelnök.

Puntea Mihailă
membru în dir., ig. tag.

Tanco Simeon
cassar pénztárnok és v. ig. h.

Subsemnatul comitet de supraveghere am examinat conturile prezinte și le-am aflat în deplină regulă.

Aflurot vizsgálóbizottsági tagok jelen számlákat megvizsgáltuk és teljes rendben találtuk.

Monorfalva, în 15 Ianuarie 1913.

Monorfalván, 1913 évi január hó 15-én

Vasiliu Oniga

Petru Furdui
fel. bizts. tag.

Tanco Simion I. Ilie

(5) 1—1